

**ZBIRALNA POLITIKA
MUZEJA KRŠČANSTVA NA SLOVENSKEM**

Dokument je potrdil Svet muzeja na svoji seji dne, 6. 10. 2009

Dokument je bil pregledan 10. 1. 2019.

Spremembe je potrdil Svet muzeja na svoji 9. seji (dopisni seji) dne 11. 1. 2019 in zaključeni dne 17. 1. 2019.

Dokument je bil pregledan čez 5 let, 1. 2. 2024.

Spremembe je potrdil Svet muzeja na svoji 9. seji, dne 27. 2. 2024.

1. POSLANSTVO MUZEJA

Muzej krščanstva na Slovenskem je muzej, ki sledi prek 1700 let staro versko izročilo na območju celotne Republike Slovenije. Krščanstvo je skozi stoletja ustvarilo izjemno materialno in duhovno zapuščino, ki znotraj muzejskih aktivnosti dobiva nove dimenzije. Muzej na eni strani predstavlja različne zbirke premične sakralne kulturne dediščine, na drugi strani pa prinaša historični pregled družbenih tokov, v katerih je imelo krščanstvo pomembno vlogo. Muzej z razstavami, publikacijami in različnimi prireditvami komunicira z javnostjo, ker se zaveda, da krščanstvo ni samo del historičnega konteksta, ampak ima svoje mesto tudi v sodobni družbi. Kot sodoben muzej spodbujamo aktivno sodelovanje posameznikov in skupin na področju varovanja dediščine, kar je dolžnost slehernega posameznika. Muzej je odprt za javnost, dostopen in vključujoč ter spodbuja raznovrstnost in trajnostni razvoj. Spodbujamo aktualni medkulturni dialog, ki je tudi dialog med različnimi verstvi. V današnjem svetu je vse bolj prisoten in bo imel v prihodnosti človeštva odločilno vlogo. Posebno pozornost namenjamo izobraževanju mladih, pri čemer omogočamo raznovrstne izkustvene pedagoške delavnice (npr. pisanje na srednjeveški način s peresi in črnolom na posebnih mizah), uživanje v umetnosti, raziskovanju preteklosti in sedanjosti in širjenju znanja.

2. NAMEN DOKUMENTA ZBIRALNE POLITIKE

Dokument *Zbiralna politika Muzeja krščanstva na Slovenskem* bo vodič za upravljanje zbirk Muzeja krščanstva na Slovenskem. Njegove smernice so v skladu s sprejetimi profesionalnimi standardi in državno zakonodajo. Da bi bil kompatibilen s potrebami muzeja, se bo pregledoval vsakih pet let. Vse spremembe bosta pregledala in potrdila direktorica in Svet muzeja.

Glavni cilji zbiralne politike

- Določiti standarde negovanja, rokovanja, restavriranja in dokumentiranja zbirk.
- Definirati pridobitvene procese in pogoje za sprejetje predmetov v zbirke.
- Določiti etična načela, ki jih morajo poznati muzejski uslužbenci v vseh dejanjih, vključno z izogibanjem konfliktov pri interesih.
- Določiti vloge in odgovornosti muzejskega osebja za zbirke.
- Določiti osnovo za dolgoročni načrt razvoja vsake zbirke.

3. ZBIRALNI CILJI

3.1 Uvod

Glede na poslanstvo Muzeja krščanstva na Slovenskem bo muzej še naprej zbiral premično sakralno kulturno dediščino nacionalnega pomena iz celotne Republike Slovenije od pozne antike do današnjega časa. V svoje zbirke bo še naprej vključeval tudi dediščino Slovencev v zamejstvu, v izseljeništvu, ter misijonih. Muzej bo zbiral kulturnozgodovinsko, zgodovinsko etnološko, arheološko materialno dediščino slovenskih cerkva, samostanov, romarskih središč, zasebnikov, zapisoval bo pretekle in polpretekle pojave s področja verovanja, ljudske pobožnosti, liturgije, verskega tiska. Dopolnjeval bo avdiovizualni in fonogramski arhiv. Podobne zbirke bo evidentiral tudi na terenu, in kadar bo to mogoče, bo predmete pridobil za svoje zbirke.

3.2.1 Matična zbirka sakralne premične dediščine

V matični zbirki sakralne premične dediščine so predmeti nacionalne vrednosti, razvrščeni glede na tematiko v naslednjih enajstih zbirkah:

1. Zbirka devocionalij
2. Umetnostnozgodovinska zbirka
3. Zbirka liturgičnih predmetov
4. Etnološka zbirka
5. Kulturnozgodovinska zbirka
6. Numizmatična zbirka
7. Fotografska zbirka
8. Arheološka zbirka
9. Zbirka misijonarja Friderika Ireneja Barage (1797–1868)
10. Zbirka starin Leopolda Kozlevčarja (1904–1988)
11. Razno: Zbirka nabožnih razglednic, Zbirka molitvenikov

Lastništvo zbirk predmetov ali posameznih predmetov je naslednje:

- zbirka Muzeja krščanstva na Slovenskem
- samostanska zbirka Cistercijanske opatije Stična
- zbirka starin in ljudske pobožnosti Leopolda Kozlevčarja
- uršulinska zbirka iz Škofje Loke
- uršulinska zbirka iz Mekinj pri Kamniku
- uršulinska zbirka iz Ljubljane
- zbirka župnije Kočevska Reka
- posamezni predmeti župnije Bled
- posamezni predmet župnije Dovje
- posamezen predmet župnije Lom pod Storžičem
- zbirka župnije Mekinje
- posamezni predmeti Senožeče
- posamezna predmeta župnije Stari trg pri Ložu
- posamezni predmeti župnije Stična
- posamezen predmet župnije Vrhnika
- zbirka župnije Lipoglav
- zbirka župnije sv. Jakob Ljubljana
- zbirka G. Tozona

3.2.2. Cilji

- Posamezne zbirke tudi v prihodnje sistematično dopolnjevati s predmeti, ki so posebno redki ali značilni oz. ovrednoteni kot pomembni za ohranjanje premične sakralne dediščine na Slovenskem,
- Pri zbiranju še naprej sodelovati s cerkvenimi ustanovami, posamezniki, zbiratelji, trgovci umetnin,
- Ohranjati zbirke za prihodnje generacije po najvišjih strokovnih načelih muzejske in konservatorsko-restavratorske stroke,
- Predstavljati muzejske predmete in muzealije javnostim na stalnih in občasnih razstavah,
- Izobraževati in ohranjati vedenje, spomin in znanje,

– Sodelovati z državnimi muzeji pri oblikovanju zbiralne politike.

4. Vloge in odgovornosti za posamezne zbirke

4.1. Direktorica muzeja in Svet muzeja predstavljata najvišjo avtoriteto pri delovanju muzeja. Direktorica je odgovorna za nadzor varstva muzejske dediščine, zbrane v zbirkah, in določa uslužbenke, odgovorne za izvrševanje te zbiralne politike.

4.1.1

Direktorica, kustos in restavrator sooblikujejo dolgoročni razvoj zbirk. Preučujejo gradivo, na terenu potencialne možnosti za odkupe, periodično poročajo o zbirkah v muzeju in na terenu, preverjajo ustreznost novih pridobitev z zbiralno politiko.

4.2

Postopek predloga nove pridobitve:

V primeru odkupov se na seji strokovnega kolegija poda predlog za odkup z utemeljitvijo. Tričlanska komisija, ki jo sestavljajo direktorica, kustos in restavratorica, preuči predlog in na podlagi strokovnih argumentov predlog sprejme ali zavrne. Komisija o svoji odločitvi izda sklep. Sklep z vso dokumentacijo v okviru programa posreduje Ministrstvu za kulturo.

V primeru donacij člani strokovnega kolegija podajo mnenje in sprejmejo odločitev.

5. Kategorije zbirk

5/1. Zbirka devocionalij

Voščene figure: Muzej hrani eno največjih zbirk voščenih figuric na Slovenskem. Zbirka z več kot 40 predmeti je primerljiva s sorodnimi zbirkami po Evropi. Večino figur, oblačil, kronic in drugih dodatkov so nam med letoma 1990 in 1992 v hrambo zaupale škofjeloške uršulinke. Leta 2005 je muzej večino teh figur predstavil javnosti na občasni razstavi *Jesulus Pragensis: praški Jezušček in druge voščene figure v Slovenskem verskem muzeju*.

Križi: V našem fondu hranimo več kot 200 raznovrstnih križev. Med najstarejše primerke v zbirki spada kovani relikviarijski križ iz leta 1681.

Svetinjice: Zbirka svetinjic šteje preko 460 devocionalij. Najstarejše so bronaste svetinjice iz 18. stoletja. Svetinjice so lep prikaz ljudske pobožnosti.

Relikviariji: zbirka relikviarijev in relikvij je ena večjih na Slovenskem. Sestavlja jo več kot 150 relikviarijev, ki vsebujejo okoli 1.200 relikvij. Zbirka je bila podrobneje predstavljena na občasni razstavi *Dotik svetnikov: vloga relikvij v krščanstvu na Slovenskem* leta 2008.

Podobice: Zbirka podobic obsega prek 6.800 enot. Med starejše spadajo podobice z upodobitvami križevega pota v tehniki lesoreza s konca 17. oz. z začetka 18. stoletja. Tematsko ločimo svetniške, romarske in spominske podobice (ob smrti, krstu, novi maši idr.).

Rožni venci: V preteklosti so bila romanja eden od glavnih motivov ljudskih potovanj in skoraj nujno je bilo, da se je romar z božje poti vrnil z materialnim dokazom o opravljeni zaobljubi. Naša zbirka rožnih vencev, ki jih poznamo tudi pod imenom roženkranci ali molki, šteje čez 100 primerkov. Datiramo jih med 17. in 20. stoletje. Najdragocenejši med njimi je rožni venec iz Maria Zell iz 17. stoletja.

Votivi so predmeti, ki so bili narejeni ali podarjeni zaradi zaobljube v nesreči ali zahvale.

5/2. Umetnostnozgodovinska zbirka

Slikarska zbirka obsega likovna dela od 15. stoletja dalje, prevladujejo pa likovna dela umetnikov iz 18. in 19. stoletja. Najstarejši likovni upodobitvi sta gotška freska sv. Eligija in freska s fragmenti naslikanih grbov, domnevno deli Janeza Ljubljanskega iz sredine 15. stoletja. Krasili sta nekdanjo Pavlovo kapelo ob nekdanjem vhodu v stiški samostan. Med slikami iz 18. stoletja hranimo dela Fortunata Berganta, Antona Mihaela Fayenza, Valentina Metzingerja, Antona Postla in Janeza Potočnika. Med slikami iz 19. stoletja naj omenimo dela Matije Bradaška ml., Leopolda Layerja, Mihaela Stroya in Anselma Wissiaka. V fondu so tudi slike slovenskih umetnikov 20. stoletja: Rika Debenjaka, Ivana Franketa, Maksima Gasparija, Ivana Groharja, Gabrijela Humeka, Ivane Kobilce, Leona Koporca, Antona Gojmirja Kosa, Elde Piščanec, Maksima Sedeja, Alberta Sirka, Lojzeta Spacala, Mateja Sternena, Ivana Vavpotiča, in Ivana Zajca. Od sodobnikov naj omenimo likovna dela Mire Ličen Krmpotič in Mateja Metlikoviča.

Kiparska zbirka: Med kiparskimi deli so najstarejši trije rimski nagrobniki, najdeni na območju stiškega samostana. Muzej je pred leti kupil leseni gotški kip *sv. Marjete*, ki je bil izdelan okoli leta 1389. Iz 15. stoletja so reliefna upodobitev *Marije, Sočutna (Pietà)* iz župnije Senožeče. Iz baroka po kvaliteti izstopajo imenitni celopostavni kipi svetnic in svetnikov z nekdanjega glavnega oltarja v uršulinski cerkvi v Škofji Loki (Peter Žiwobski, okoli leta 1789). Med deli iz 19. stoletja naj omenimo predvsem mavčni kip mariborskega škofa A. M. Slomška (Franc Ksaver Zajec, 1880). Kiparstvo 20. stoletja je zastopano z deli Franceta Goršeta, Staneta Jarma, Franceta Kralja in Ivana Zajca.

Arhitekturna plastika: V zbirki hranimo dele stavbne kamnite plastike od 12. do 15. stoletja iz stiškega samostana.

5/3. Zbirka liturgičnih predmetov

Zbirka cerkvenega posodja obsega prek 100 predmetov, kot so kelih, monštranca, ciborij, kadilnica, čolniček, vrčki, piksida idr. Med najstarejše primerke spada kelih iz leta 1627. Veliko umetniško vrednost imajo Plečnikovi kelih, ki med kelih na slovenskem etničnem ozemlju zavzemajo posebno mesto.

Zbirka cerkvenih oblačil (paramentov): Muzej hrani bogat fond cerkvenega tekstila z več kot 1.400 primerki, kot so habit, kuta, kazula, pluvial, dalmatika, štola, manipel, bursa, pala, velum, bired, rokavice, čevlji, mitra, alba, roket, antependij, prt idr. Med najstarejše primerke cerkvenih oblačil spada gabrški plašč iz 17. stoletja iz župnije Senožeče. Paramenti, ki se uporabljajo v katoliški cerkvi oz. liturgiji, predstavljajo zaradi občutljivosti in ogroženosti poseben segment kulturne dediščine tako za ustanove, ki varujemo to dediščino, kakor tudi za raziskovalce, ki proučujejo tovrstno gradivo.

5/4. Etnološka zbirka

Zbirka slik na steklo: slike na steklo so ena od najbolj značilnih in pogostih oblik ljudske pobožnosti. Med 18. stoletjem in prvo polovico 20. stoletja so krasile skoraj vse "bognove kote" v kmečkih hišah na vsem slovenskem ozemlju. Zbirka slik na steklo v našem muzeju šteje prek 100 primerkov. Večina je bila naslikana v prvi polovici 19. stoletja.

Zbirka jaslí: muzejska zbirka obsega več kot 37 različnih jaslí. Med najdragocenejše spadajo omarične jaslice iz 19. stoletja in družinske jaslice akademika dr. Emilijana Cevca iz leta 1957.

Zbirka samostanskih etnoloških predmetov: v zbirki so različni etnološki predmeti, vezani na gospodarsko dejavnost stiškega samostana in drugih samostanov na Slovenskem.

Zbirka panjskih končnic: poslikava čebelnjakov je stara slovenska tradicija. Številni samouki, podobarji in tudi priznani slikarji so na panjske končnice prenašali razne legende, nabožne motive, krajinske podobe, znane osebnosti idr. V muzeju imamo dvanajst primerkov. Nekaj naj bi jih poslikal znani slovenski slikar Matija Koželj.

5/5. Kulturnozgodovinska zbirka: v fondu je blizu 100 kosov stilnega pohištva. Baročno, poznobaročno in bidermajersko pohištvo z začetka 19. stoletja je večinoma iz Kozlevčarjeve zbirke starin. Zbirka vsebuje tudi lepo izdelano baročno omaro iz leta 1767 iz stiškega samostana.

Zbirka ur šteje 34 primerkov. Med njimi so žepne, ročne, stenske, namizne, stoječe, peščene in cerkvene ure. Posebno zanimive so stoječe bidermajerske ure iz prvih desetletij 19. stoletja iz Kozlevčarjeve zbirke starin.

5/6. Numizmatična zbirka

Zbirka kovancev in papirnatega denarja obsega več kot 530 enot. Mednje spada precej velika zbirka antičnih kovancev, ki jo je zbral Leopold Kozlevčar.

5/7. Fotografska zbirka

Fotografsko gradivo: Fototeka vsebuje prek 1.230 črno-belih in barvnih fotografij in 154 fotografij na steklene plošče. Hranimo prek 3.959 skenogramov in 2.216 barvnih diapozitivov. Po tematiki lahko dokumentarno gradivo v fizični ali digitalni obliki razdelimo na razne cerkvene manifestacije (slovesnosti, kongresi, nove maše in drugi duhovniški jubileji), redovne skupnosti (cistercijani, frančiškani, uršulinke, usmiljenke idr.), politični begunci po II. svetovni vojni, cerkveno šolstvo, cerkveno društveno življenje, cerkvene osebnosti, romarska središča doma in po svetu, cerkvene stavbe, kapele in znamenja.

Fotografije na steklo: Med fotografskim gradivom hranimo tudi 154 fotografij na steklenih ploščah. Za raziskovanje zgodovine stiškega samostana so posebno dragocene avtorske fotografije p. Stanislava Malija, ki prikazujejo samostan okoli leta 1930.

5/8. Arheološka zbirka

V **arheološki zbirki** hranimo predvsem najdbe iz arheološkega izkopavanja leta 2003 na območju nekdanjega lavatorija v vrtu križnega hodnika stiškega samostana. Presenetljivo odkritje so bili ostanki keramike in sledovi objekta iz starejše železne dobe. To je prvi dokumentirani dokaz, da je bil prostor samostanskega kompleksa naseljen že v prvem tisočletju pred Kristusom. V zbirki hranimo tudi rimsko fibulo, tri rimske nagrobnike in srednjeveško vodovodno cev.

5/9. Zbirka misijonarja Friderika Ireneja Barage (1797–1868)

V muzeju hranimo izjemen fond misijonarja in škofa Friderika Ireneja Barage (1797–1868). Poleg gradiva, ki ga hrani ameriška Baragova zveza (Baraga Association) v Marquettu, je naše gradivo najpopolnejše in edinstveno v Evropi. Zbirko originalnih Baragovih knjižnih del, predmetov in korespondenco ter knjižni fond slovenske izseljeniške literature iz ZDA, Kanade, Argentine in Avstralije je zbral in uredil salezijanski duhovnik Karel Ceglar (1912–

1999), po rodu iz Stične, ki je po II. svetovni vojni živel v Kanadi. Zbirka z okoli 5000 enotami je po predhodnem dogovoru dostopna v študijske namene.

5/10. Zbirka starin Leopolda Kozlevčarja (1904–1988)

V zbirki so bidermajersko pohištvo (predvsem iz gradu Hmeljnik na Dolenjskem), kipi (baročni in iz 20. stoletja), slike uveljavljenih slovenskih umetnikov (F. Berganta, L. Layerja, M. Stroya, I. Groharja, M. Sedeja, Šubica, F. K. Zajca), slike na steklo (več kot 80 slik), liturgično posodje, ure z začetka 19. stoletja, numizmatična zbirka, zbirka umetnoobrtnih izdelkov iz stekla in porcelana ter etnološki predmeti.

5/11. Razno:

Zbirka nabožnih razglednic v našem muzeju obsega čez 2.800 primerkov. Gre za gradivo, ki s sodobnimi komunikacijskimi sredstvi čedalje hitreje izginja. Med najstarejše primerke pri nas spadajo razglednice s konca 19. stoletja, izdelane v kromolitografski tehniki. Prevladujejo razglednice romarskih cerkva in krajev. Hranimo tudi slikovne razglednice, ki predstavljajo dogodke in osebe iz domačega in tujega cerkvenega prostora.

Zbirka molitvenikov šteje 400 primerov. Z leti jo postopoma dopolnjujemo predvsem z donacijam, ki jih dobimo od dedičev pokojnih župnikov.

6. Klasifikacija zbirk

6.1 Stalne zbirke

Odgovorno ravnanje z originalnimi predmeti, korektno izvedene raziskave in pravilna umestitev na razstavah so bistvene pri ohranjanju sakralne premične dediščine in izobraževanju, v našem primeru pri ohranjanju in izobraževanju o krščanstvu na Slovenskem in v širšem evropskem oz. svetovnem prostoru. Kakršno koli nepravilno rokovanje in škodljiva uporaba originalnih predmetov je strogo prepovedana. Muzejski predmeti so vpisani v inventarno knjigo in akcesijsko knjigo.

6.1.1 Zbirke v hrambi

Za zbirke v hrambi veljajo enaki strokovni pristopi, režim varovanja in njihovo rokovanje kot za stalne zbirke. Vpisane so v evidenčno knjigo.

7. Posojanje in izposojanje predmetov

Muzej lahko za krajši ali daljši čas muzejske predmete posodi drugim muzejem ali posameznikom, če je to v interesu muzeja, pod določenimi pogoji, zapisanimi v dokumentu o politiki izposoje. Tudi muzej si lahko izposoja predmete.

Izposoje večjega števila predmetov ali celih zbirk mora odobriti Svet muzeja.

Posojanje zunanjim strankam

Z odobritvijo direktorice muzej lahko posodi posamezne muzejske predmete drugim muzejem ali posameznikom za pripravo razstave ali v študijske namene. Muzej lahko posodi muzejske predmete drugim ustanovam in organizacijam tudi za izobraževalne namene, vendar v skladu s strokovnimi muzejskimi standardi.

Za vse izposoje mora biti podpisan pisni dokument med muzejem in izposojevalcem. Izposojevalec mora predmete zavarovati pri zavarovalnici, kopijo zavarovalne police pa

izročiti muzeju. V pogodbi o izposoji morajo biti natančno opredeljeni predmet izposoje, njen namen, čas in pogoji izposoje. Dolgoročne izposoje se preverjajo vsako leto. V nekaterih primerih se muzej lahko odpove pogoju zavarovanja predmetov pri zavarovalnici. Noben muzejski predmet se ne sme posoditi za osebne namene.

8. Pridobitveni postopek

Muzej pri pridobivanju zbirk upošteva navodila iz ICOM-ovega kodeksa muzejske etike (poglavja 2.1–2.11) in v nadaljevanju navedena merila.

8.1 Merila za vrednotenje vseh pridobitev

Vse pridobitve se pred pridobitvijo ocenijo po spodaj navedenih merilih.

– Usklajenost z muzejsko pridobitveno politiko

Pridobivajo se predmeti, povezani s tematiko, ki jo predstavlja muzej. Pridobivajo se predmeti iz Republike Slovenije. Če so zunaj geografskega področja, se pridobitev ocenjuje na podlagi obstoječih zbirk in njihovih morebitnih dopolnitev. S tem lahko zbirka postane bolj popolna in celovita. Upošteva se faktor redkosti predmeta, tipičnosti, provenience.

– Sedanje stanje predmeta

V interesu muzeja je, da so predmeti čim boljše ohranjeni, da so enoviti. Nepopolni oz. poškodovani predmeti pridejo v poštev le, če boljših ni.

– Obveza muzeja za skrb in konservacijo predmetov

Ob novi pridobitvi je treba presoditi, kolikšna sredstva so potrebna za pravilno hrambo in konservacijo predmeta. Te zahteve je treba natančno pretehtati glede na potrebe po širitvi zbirke.

– Podvajanje predmetov v zbirkah

Podvajanje predmetov ni v interesu muzeja. V poštev pride le, če muzej s tem pridobi boljše ohranjene predmete in dvojnike lahko uporabi v izobraževane namene.

– Provenienca predmeta in obvezna skrbnost

Muzej mora storiti vse, da izve za izvor predmeta in zgodovino njegovega lastništva. Če je izvor neznan, predmet pa bi vseeno obogatil zbirko, ga lahko sprejmemo in uvrstimo v muzejsko zbirko.

9. Vključitev predmetov v stalno zbirko

Vključitev predmetov v stalne zbirke je formalni proces, ki omogoča, da se predmeti ustrezno hranijo za prihodnje generacije, pravilno interpretirajo in predstavijo javnosti. Izločitev iz zbirke mora biti pisno utemeljena.

9.1 Dokumentacija

Muzejske zbirke je treba dokumentirati v skladu z veljavnimi strokovnimi standardi. Dokumentacija mora vsebovati podrobno identifikacijo in opis vsakega predmeta, njegove povezave, provenienca, stanje, obdelavo in sedanjo lokacijo. Podatki morajo biti shranjeni v varnem okolju, ki omogoča muzejskim delavcem in drugim upravičenim uporabnikom dostop do informacij. (ICOM-ov kodeks muzejske etike, 2005, 2.20).

10. Izločitev predmetov iz stalnih zbirk

10.1 Izločitev

Izločitev predmetov oz. zbirk poteka v skladu z navodili, zapisanimi v ICOM-ovem kodeksu muzejske etike, 2005, (poglavja 2.12 – 2.17), in po naslednjih merilih.

Včasih je v dobro muzeja tudi izločanje predmetov iz stalnih zbirk, vendar mora biti za to tehten razlog. Postopek mora biti korektno izpeljan.

Merila za izločanje predmetov iz stalnih zbirk

– Koristnost oz. ustreznost predmeta

Ugotoviti je treba koristnost oz. ustreznost predmeta za muzejsko poslanstvo.

– Zamenjava predmeta

Predmet se lahko zamenja z boljšim, bolje ohranjenim, bolj reprezentativnim.

– Stanje predmeta

Če se stanje predmeta poslabša ali se predmet poškoduje tako močno, da izgubi svojo pomembnost za zbirko, in ga ni mogoče več restavrirati, se lahko izloči iz zbirke.

– Pristnost predmeta

Predmet, za katerega se ugotovi, da ni pristen, se lahko izloči iz zbirke.

– Zmožnosti muzeja za konservacijo in restavriranje predmeta

Če muzej nima pogojev za konservacijo ali restavriranje predmeta, se predmet lahko izloči iz zbirke.

– Ukradeni ali izgubljeni predmeti

V primeru kraje ali izgube se predmet lahko izloči iz zbirke.

1. Muzej lahko izloči predmet ali primerek iz muzejske zbirke samo ob popolnem razumevanju njegovega pomena njegove (obnovljive ali neobnovljive) narave in pravnega statusa. Muzej mora upoštevati tudi možno izgubo zaupanja javnosti. (ICOM-ov kodeks muzejske etike, 2005, 2.13)

2. Odločitev za izločitev predmetov ali zbirk mora sprejeti ustanovitelj skupaj z direktorjem muzeja in odgovornim kustosom zbirke. Posebne ureditve lahko veljajo za delujoče zbirke. (ICOM-ov kodeks muzejske etike, 2005, 2.14)

10.2 Razporejanje

Opcije razporejanja:

- vrnitev donatorju,
- prodaja, dar drugi neprofitni organizaciji,
- umik poškodovanega ali uničenega predmeta,
- uničenje predmeta.

Noben muzejski uslužbenec ali član Sveta ne sme odpisanega predmeta kupiti, prejeti ali trgovati z njim. Denar od prodaje drugi neprofitni organizaciji se nameni v korist zbirk.

V pisnem dokumentu mora biti zapisano, zakaj se je predmet izločil in po katerih merilih.

11. Skrb za zbirke

Muzej mora sprejeti in izvajati programsko politiko, ki zagotavlja, da so njegove (stalne in začasne) zbirke in spremljajoča dokumentacija na razpolago za sprotno uporabo in da bodo, ob upoštevanju znanja in virov, predani naslednjim rodovom v čim boljšem in varnem stanju. (ICOM-ov kodeks muzejske etike, 2005, 2.18)

11.1 Konservacija

Muzej mora skrbno nadzorovati stanje zbirk in ugotavljati, kdaj predmet ali primerek zahteva konservatorski ali restavratorski poseg usposobljenega konservatorja ali restavratorja. Prvi in najpomembnejši cilj mora biti, da stabilizira stanje predmeta ali primerka. Vsi nadaljnji konservatorski postopki morajo biti dokumentirani in čim bolj reverzibilni, vse spremembe se morajo jasno ločiti od prvotnega stanja predmeta ali primerka. (ICOM-ov kodeks muzejske etike, 2005, 2.24)

11.1.1 Poročilo o stanju predmeta

Konservator restavrator za vse predmete v muzeju napiše poročilo. Ciklično opravlja revizijo stanja predmetov in vodi evidenco.

11.2 Vzdrževanje

Konservator restavrator redno skrbi za čim boljše razmere hranjenja muzejskih predmetov na razstavah in v depoju, redno preverja njihovo stanje in jih s potrebnimi konservatorskimi posegi vzdržuje v čim boljšem stanju.

11.3 Restavriranje

Restavrator predmete restavrira po najvišjih strokovnih standardih in etičnih načelih. Pri tem uporablja najprimernejše metode in materiale. Glede na pestrost materialov (les, kovina, platno, tekstil, vosek, papir ...) se pri svojem delu strokovno posvetuje z restavratorji iz sorodnih ustanov.

11.3.1 Dovoljenje za restavratorske posege

Odločitev o restavratorskih posegih na predmetih je prepuščena restavratorju. V zahtevnejših primerih se skliče komisija, ki se odloči o nadaljnjih postopkih. K sodelovanju se po potrebi povabijo tudi zunanji strokovnjaki.

11.3.2 Dokumentacija o restavriranju

Restavrator v skladu s svojo stroko in muzejsko etiko vodi dokumentacijo o posegih na predmetih.

12. Dostop do zbirk

Muzeji, ki imajo zbirke, jih hranijo v korist družbe in njenega razvoja. Dolžnost muzejev je pridobivanje, ohranjanje in uveljavljanje zbirk, s čimer prispevajo k varovanju naravne, kulturne in znanstvene dediščine. Muzejske zbirke so pomembna javna dediščina, imajo poseben pravni status in so zavarovane z mednarodno zakonodajo. Javno poslanstvo je neločljivo povezano z dobrim gospodarjenjem, ki vključuje zakonito lastništvo, trajnost, dokumentacijo, dostopnost in odgovorno črtanje iz inventarja. (ICOM-ov kodeks muzejske etike, 2005, 2)

Muzej deluje v korist družbe in mora biti javno dostopen. Za njegovo nemoteno delo je fizično ločen na javnosti dostopne dele in na javnosti nedostopne dele. Nad javno dostopnimi deli muzeja je treba zagotoviti nadzor.

13. Etike

Muzejski delavci delujejo odgovorno do svojega poklica in morajo upoštevati kodeks muzejske etike (ICOM-ov kodeks muzejske etike, Ljubljana : Društvo ICOM, Mednarodni muzejski svet, Slovenski odbor 2005). Noben posameznik, ki dela v muzeju, ne sme izkoristiti svojega položaja v škodo muzeja. Da bi zagotovili poznavanje in realizacijo minimalnih etičnih meril za zbirke, se zaposleni seznanijo z naslednjimi zahtevami.

1. *Vsak muzejski delavec mora biti seznanjen z ustrezno mednarodno, državno in krajevno zakonodajo in s pogoji svoje zaposlitve. Izogibati se mora situacijam, ki bi jih lahko imeli za neprimerno vedenje. (ICOM-ov kodeks muzejske etike, 2005, 8.1)*

2. *Muzejski delavci morajo ravnati v skladu s politiko in postopki ustanove, v kateri so zaposleni. Kljub temu lahko na primeren način nasprotujejo ravnanju, ki ga imajo za škodljivo za muzej ali poklic in je v nasprotju s poklicno etiko. (ICOM-ov kodeks muzejske etike, 2005, 8.2)*

3. *Muzejski delavci ne smejo posredno ali neposredno sodelovati v trgovini (prodaji ali kupovanju za dobiček) z naravno in kulturno dediščino. (ICOM-ov kodeks muzejske etike, 2005, 8.14)*

4. *Muzejski delavci ne smejo tekmovati s svojo ustanovo pri pridobivanju predmetov ali pri kakršnikoli zasebni zbirateljski dejavnosti. Muzejski delavec in ustanovitelj se morata dogovoriti o zasebni zbirateljski dejavnosti in morata dogovor strogo spoštovati. (ICOM-ov kodeks muzejske etike, 2005, 8.16)*

5. *V primeru drugih navzkrižnih interesov med posameznikom in muzejem imajo prednost interesi muzeja. (ICOM-ov kodeks muzejske etike, 2005, 8.18)*

Dokument pripravila:

mag. Nataša Polajnar Frelj, direktorica